
SAKSFRAMLEGG

Til:
Fakultetsstyret for Det helsevitenskapelige fakultet

Møtedato:
19.03.2020

Sak:

Status Avdeling for komparativ medisin (AKM) - kompenserende tiltak

Innstilling til vedtak:

- Fakultetsstyret ber dekanen å søke universitetsdirektøren om finansiering av eksisterende og nye kompenserende tiltak for brukere rammet av stengingen av AKM.
- Retningslinjer for forvaltning av de nye støtteordningene (fond) fastsettes av dekanen jf. føringene i saksframlegget.
- Så snart den endelige finansieringsplanen er avklart av universitetsstyret nedsettes det et utvalg med mandat til å forvalte fondet jf. føringene i saksframlegget.
- Tildelinger fra fondet kan skje så snart AKM er åpnet.

Bakgrunn:

AKM har nå vært stengt i snart 3 år. Stengingen berører 16 forskningsgrupper med til sammen ca. 170 ansatte (ikke alle er rammet av stengingen direkte). Dette er en krise for UiT, og særlig for de fagmiljøene som er direkte rammet. Det har medført store forsinkelser i forskningsprosjekter, og konsekvensene er omfattende for den enkelte forsker (stipendiat, postdoktor, forsker og fast vitenskapelige ansatte), forskningsgrupper, berørte institutt og fakultet i sin helhet. Det har dessverre også konsekvenser for mange av våre samarbeidspartnere.

Fakultetsstyret er siden 2014 jevnlig blitt orientert muntlig og skriftlig om planer for etablering av AKM som er en del av MHII, og om progresjonen i byggeprosessen. Ut over å bli forelagt orienteringer har FS gjort vedtak om etablering og finansiering av alternative smådyrsareal/arealutvidelse av AKM (AKM3), og gjort vedtak om avbøtende tiltak som følge av stengingen av AKM.

Det er Statsbygg som er byggherre og har ansvaret overfor entreprenørene som utfører arbeidet. UiT er brukerorganisasjon, og denne ligger under universitetsdirektørens myndighet. Alt som har med oppfølgingen av byggherren å gjøre håndteres derfor av universitetsdirektøren, men i samarbeid med fakultetet. Vi viser til vedlagt orienteringssak ang. byggesaken gitt til universitetsstyret 5. februar 2020. Dekanen kommenterer ikke statusen i byggesaken nærmere, da dette tilligger universitetsdirektøren.

Kort historikk om ombyggingen av AKM – oppsummert fra FS 25/16, FS 29/17 og FS 3/18

Prosjekteringen for MHII (inkl. bygging av AKM stordyr) ble ferdigstilt i 2008. Behov for utvidet areal til smådyrsforskning har tilkommet gradvis etter dette, med det ble valgt å ikke å be Statsbygg om omprosjektering da risiko for å komme ut av «byggekøen» til KD ville være overhengende. Det var først sent høsten 2014 at fakultet ble gjort kjent med at smådyrsavdelingen måtte stenge helt pga. ombyggingen av AKM, og en ny situasjon oppstod.

Både behovet for å ivareta forskerne ved stenging og behovet for arealutvidelse av smådyrsfasilitetene ble slått sammen til prosjektet benevnt som AKM3, hvor en rask realisering av et modulbygg ble søkt realisert. Da AKM stengte i april 2017, var modulbygget ikke realisert og rett etter ble det endelig avklart at AKM 3 ikke lot seg realisere, samt at effekten som midlertidig areal ville bli liten da AKM snart ville åpne igjen (maks et halvt år etter).

AKM 3 er per dags dato ikke realisert som en arealutvidelse. Totalentreprisekonkurransen blir lyst ut før ferien 2020, med sikte på å kontrahering i løpet av august-september. Grunnarbeider er allerede gjort, og tilknytningen til eksisterende AKM vil bli gjort via overgangskorridor til PET-senteret, slik at forstyrrelser i driften av AKM unngås.

Da fakultetet innså at AKM3 ikke lot seg realisere som erstatningsareal for AKM, besluttet fakultetsstyret å etablere kompenserende tiltak for forskere som var rammet av nedstengingen. I FS 29/17 19. juni 2017 ble følgende ble vedtatt:

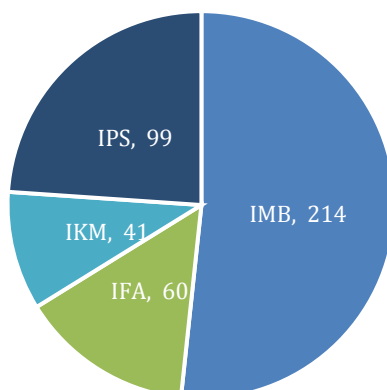
Fakultetsstyret vil prioritere å støtte forskere som rammes av stengningen av smådyrsavdelingen ved AKM jf. kriteriene som framgår av vedlegget.

Hovedinnretningen på kriteriene er forlengelse av midlertidige stillinger (stipendiat, postdoktor, forskere) og leie av andre fasiliteter i og utenfor Tromsø.

Status i dag

UiT forventet at AKM skulle være stengt i ca. 13 mnd. - altså med åpning ca. juni 2018. En vesentlig utfordring er at tidspunkt for åpning stadig er blitt forskjøvet, og at det fremdeles ikke foreligger informasjon om når AKM faktisk vil åpne igjen. Dette har umuliggjort, og umuliggjør fortsatt, planlegging av aktivitet og søknader til eksterne kilder som forutsetter bruk av AKM. Fakultetets håndtering av situasjonen har gått langs FS sitt vedtak i juni 2017. Dette ligger i hovedsak i forlengelse av midlertidige stillinger og leie av alternative fasiliteter.

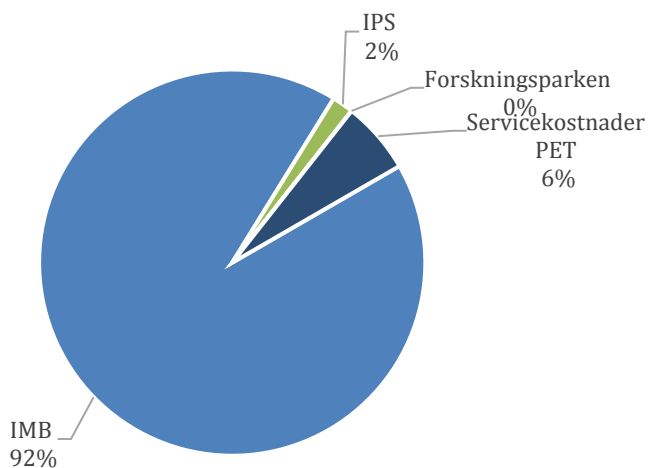
Måneder forlengelse midlertidige stillinger fordelt på institutt

Forlengelser av stillinger slik vist ovenfor har en kostnad på 16,6 mill.

I tillegg har fakultetet benyttet betydelige ressurser på alternative fasiliteter hvor dette har vært mulig, det vil si benyttelse av andre dyrefasiliteter i inn- og utland og bygging av mindre fasiliteter i Tromsø.

Fordeling merkostnader drift

Totalt beløper ekstra driftskostnader seg til 16,8 mill. Summen inkluderer 13,4 mill. til leie av fasiliteter i Oslo for forskningsgruppen ledet av Lorena Arranz. Arranz ble tilsatt i en strategisk finansiert miljøstøttesatsing ved fakultetet i 2014 for å bygge opp en forskningsgruppe på internasjonalt nivå. Arranz og hennes gruppe *Stem Cell Ageing and Cancer Research Group* er organisatorisk plassert på IMB.

Ved årsskiftet 2019/2020 var det altså brukt 31 mill. og budsjettert med ytterligere 19,8 mill. for 2020 –totalt 50,8 mill. for tiltaket.

Kostnadene for 2020 er under revisjon og øker i takt med stengingen av AKM. Per dags dato har IMB meldt inn ytterligere kostnader på 18,4 mill. i forlengelser, men det gjenstår noe arbeid med å kvalitetssikre disse tallene.

Dekanen vurderer imidlertid at kostnadene vil beløpe seg til minst 70 mill. ved en estimert åpning av AKM sommeren 2020, men her har vi ingen sikker informasjon hverken om åpningsdato eller økonomiske konsekvenser.

Behov for nye tiltak

Så langt er det etablert ordninger for forlengelser av midlertidige stillinger og finansiering av alternative fasiliteter. De ulike forskningsgruppene uttrykker stor frustrasjon over situasjonen, særlig manglende avklaring på når AKM kan åpnes. Vedlagt saken ligger to brev sendt fra forskningsgrupper hvor situasjonen beskrives, og hvor det også foreslås initiativ til ytterligere tiltak. Initiativene er diskutert med instituttledelsene, og reflekteres i vurderingene rundt eksisterende og nye kompensierende tiltak.

Det er på det rene at en rekke forskningsgrupper lider vesentlige tap – faglig, økonomisk og karrieremessig. Flere grupper melder om at de også har fått kompetansehull ved at overlapp mellom personell ikke er mulig, og at de har betydelig svekket posisjon ift. å søke eksterne midler. Dette har også store konsekvenser for arbeidsmiljøet – i form av tapt motivasjon og frustrasjon.

Dekanen vurderer at det er behov for ytterligere tiltak i to akser:

Kartlegging av konsekvenser for arbeidsmiljø

Fakultetet har inngått en avtale med HEMIS (bedriftshelsetjenesten) om kartlegging av konsekvenser for berørte arbeidsmiljøer som følge av stengingen av AKM. Det utarbeides en spørreundersøkelse i samarbeid med instituttlederne for berørte institutt, og denne vil bli sendt til alle medlemmer i de berørte forskningsgrupper. HEMIS vil lage en rapport om funnene i undersøkelsen, som blir et grunnlag for vurdering av ytterligere tiltak. Dette kan være alt fra personlig oppfølging fra HEMIS til mer generiske tiltak som evt. ikke er dekket så langt. Undersøkelsen forventes gjennomført mot slutten av mars 2020.

Starthjelp til miljøer med langvarige avbrudd (fond)

Etablerte tiltak er i hovedsak rettet mot midlertidig ansatte og/eller aktiviteter som er eksternt finansiert. En hovedinnretning på nye tiltak bør være mot faste vitenskapelig ansatte. Faste vitenskapelig ansatte utgjør kjernen og kontinuiteten i fagmiljøene, men har gått uten mulighet til bruk av infrastruktur for sin primære forskning i snart 3 år. Da det var kjent at stordyrfasilitetene også ville bli stengt ble denne aktiviteten også styrt ned i god tid før stengingen. Disse miljøene trenger støtte for å reetablere sin aktivitet.

Det er ikke gitt på nåværende tidspunkt hvilke typer tiltak som vil være mest hensiktsmessig – og hva disse vil koste. Dekanen inviterer imidlertid fakultetsstyret til å vedta en viss retning på tiltakene, og ber om fullmakt til å fastsette detaljene på senere tidspunkt. I disse vurderingene vil dekanen samhandle med universitetsledelsen om finansieringen av tiltakene, og resultatet av dette vil legge føringer på hvordan tiltakene endelig kan utformes.

En hovedinnretning på tiltak rettet mot faste vitenskapelig ansatte bør være å gi starthjelp til å komme i gang igjen når AKM åpner ved oppretting av et fond for finansiering av tiltak. Ut over tiltak innrettet mot å komme raskt i gang igjen, vurderer dekanen at det ikke er hensiktsmessig å innrette tiltakene ytterligere for å kompensere for redusert framdrift i karrierer.

Dekanen foreslår følgende retning på tiltakene:

For faste vitenskapelig tilsatte

- Finansiering av midlertidige stillinger og/eller engasjement for å dekke kompetansegap som har oppstått
- Finansiering til midlertidige stillinger og/eller engasjement for å forsterke grupper i oppstarten
- Driftsmidler til pilotstudier eller lignende for å komme i posisjon for å søke ekstern finansiering
- Finansiering av tiltak for opplæring og oppdatering

Nye tiltak for midlertidig tilsatte

Midlertidig vitenskapelig tilsatte som er rammet har fått sine tilsetninger forlenget, men har fått forsinkelser i sine karrierer som kan skape problemer i fortsettelsen. Det bør vurderes ytterligere tiltak for denne gruppen i forlengelsen av deres tilsetningsforhold.

- Overgangsstipend for å søke eksterne midler
- Evt. nye midlertidige stillinger

For å sikre relevans og kvalitet i tiltakene vurderer dekanen at det bør nedsettes et utvalg som får til mandat å innstille beslutninger til dekanen. Dette innebærer at utvalget rådgir dekanen i fastsetting av kriterier for tiltakene, og saksbehandler hvem som skal tildeles støtte.

Utvalget bør bestå av institutt- og fakultetsledelsen, og representasjon fra brukermiljøene.

- Instituttlederne ved IMB, IKM og IPS
- Prodekan forskning og innovasjon (leder)
- Leder av brukerråd for AKM
- 2 vitenskapelig tilsatte utgått fra relevante fagmiljø

Dekanen oppnevner en sekretær for utvalget.

Tildeling av midler bør først skje etter at AKM er åpnet. Dette for å unngå en situasjon der nye prosjekter planlegges uten at fasilitetene for forskning er klare.

Økonomiske konsekvenser og videre saksgang

Kostnadene for eksisterende tiltak og nye tiltak er ut over hva fakultetet kan håndtere over egne rammer, og vi er helt avhengig av at det tilføres vesentlige midler fra nivå1/universitetsstyret. Det vises også til Helsefaks årsregnskap for 2019, og dialogmøtene med instituttene i februar/mars hvor det framgår at både IMB og IKM har økonomiske utfordringer. Dekanen vurderer det derfor som helt avgjørende at disse instituttene ikke påføres ytterligere økonomiske belastninger som følge av AKM saken.

Fakultetsledelsen har vært og er i dialog med universitetsledelsen om situasjonen, og universitetsdirektøren er i samråd med rektor beredt til å fremme en sak ovenfor universitetsstyret om håndtering av kostnadene for tiltakene.

Det er gjort noen estimat rundt kostnadene for nye tiltak jf. forslaget ovenfor. Det er tatt utgangspunkt i IMB som er den desidert største brukeren av AKM, og deres estimat kan skaleres til å gjelde også for de andre instituttene. Basert på IMBs beregninger antar dekanen at kostnaden vil være på ca. 15 mill. per år – altså 45 mill. over 3 år. Av kapasitetshensyn er det viktig at tiltakene etableres over en viss periode etter at AKM er åpnet, og bør muligens forlenges ut over 3 år hvis det vurderes som hensiktsmessig.

Sammen med etablert ordning rundt forlengelser og alternative fasiliteter (pt. estimert til ca. 70 mill.) utgjør dette en kostnad for tiltakene på ca. 115 mill. over de neste 3-4 årene.

UiT anser at Statsbygg er ansvarlig for situasjonen med den vedvarende stengingen av AKM, og at det er Statsbygg som skal finansiere kostnadene fakultetet er påført. For tiden prioriterer universitetsdirektøren arbeidet med å få ferdigstilt AKM til åpning. Forholdet mellom to grener av statens forvaltningsorganer (Statsbygg/KMD og UiT/KD) er komplisert og en slik prosess forventes følgelig å ta tid. Kostnadene for tiltakene er større en UiTs reserver, og en total finansiering fra UiT sentralt vil bety rammekutt for de andre fakultetene. Rammekutt for andre fakultet vil det være vanskelig å få gjennomslag for, og Helsefak har derfor fått klare signaler på at fakultetet må bidra vesentlig av egen ramme. Dette i påvente av en avklaring av mellomværendet mellom UiT og Statsbygg.

Dekanen vil orientere fakultetsstyret så snart avklaringer med universitetsledelsen vedr. finansiering av tiltakene er gjort.

Thrina Loennechen
dekan

—

Kjetil Kvalsvik
fakultetsdirektør

—

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg

- 1 Orientering universitetsstyret
- 2 Brev forskningsgrupper1
- 3 Brev forskningsgrupper2